

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

**GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİNDE
SON DURUM**

(EYLÜL 1999)

**GÜNEYDOĞU ANADOLU
PROJESİ'NDE
SON DURUM
(EYLÜL 1999)**

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
I. GAP'TA SON DURUM	
A. GENEL	5
B. GAP KAMU YATIRIMLARI	6
C. GAP ENERJİ ÜRETİMİ	7
D. GAP'TA SULAMALAR	9
E. GAP'TA SANAYİ	13
1. Sanayi Altyapısı	13
2. Yatırım Teşvikleri	14
F. GAP'TA ULAŞIM	16
II. GAP İDARESİ'NİN FAALİYETLERİ	
A. PLANLAMA ÇALIŞMALARI	17
B. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMAYA YÖNELİK FAALİYETLER	18
1. GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezi (GAP-GİDEM) ..	18
2. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)	20
3. Birecik Barajı'ndan Etkilenecek Nüfusun Yeniden Yerleşimi	22
4. Ilısu Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi	23
5. Diyarbakır'da Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu	23
6. Gençten Gence Sosyal Gelişim Projesi	24
7. Sulama Dışı Alanlarda Gelir Getirici Faaliyetler	26
8. Kentsel Enformal Sektörde İstihdam	27
9. Kırsal Alanlarda Okul Servis Otobüsü Hizmetleri	27
10. Türkiye'de Sıtma Birimlerinin Kapasitesinin Güçlendirilmesi	28
11. Diğer Çalışmalar	28
C. DIŞ İLİŞKİLER	29
1. Uluslararası Kuruluşlarla Ortaklaşa Yürütülen Projeler	29
2. GAP Uluslararası Eğitim Programları	30
3. Uluslararası Su Kuruluşlarında GAP İdaresi	31

D. TARIM VE ORMAN PROJELERİ	33
1. Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu	33
2. Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi	33
3. Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Proje Paketi	35
4. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü	35
5. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü	36
6. Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme Hizmetleri	37
7. Şırnak Sözleşmeli Hayvancılık Projesi	37
8. Yeni Sulama Metod ve Teknolojilerinin Tanıtılması.....	38
9. Tarım Projeleri Çerçevesinde Gerçekleşen Eğitim Çalışmaları	38
E. ALTYAPIYA YÖNELİK FAALİYETLER	39
1. İçmesuyu - Kanalizasyon	39
2. Halihazır Harita Alımı Çalışmaları	40
3. İmar Planlama Çalışmaları	41
F. ÇEVREYE YÖNELİK FAALİYETLER	43
G. KÜLTÜR VE TURİZME İLİŞKİN FAALİYETLER	44
H. GAP İDARESİ'NİN TANITIM ETKİNLİKLERİ	46
1. Ziyaretler	46
2. Tanıtım-Eğitim Faaliyetleri	47

I. GAP'TA SON DURUM

A. GENEL

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sürdürülebilir insani gelişme bağlamında temel atılımların uygulamasına başlandığı ve kalkınma sürecinin, geri dönülemeyecek biçimde güçlendiği bir aşamaya ulaşmış bulunmaktadır. GAP İdaresi, 6 Kasım 1999'da 10. faaliyet yılını doldurmuş bulunmaktadır.

GAP'ın; kamu kesimi, özel sektör ve halk katılımı ile ortaklaşa gerçekleştirilmesi ve böylece sürdürülebilir kalkınmanın Bölge'de yerleştirilmesinde on yıl boyunca İdare, önemli bir işlevi başarıyla devam ettirmiştir.

Proje'nin gerek sürdürülebilir kalkınma gerek insani gelişme felsefesini hayata geçirme uygulamalarını katalize eden bir kurum olarak GAP İdaresi, gerek kamu gerekse hükümet dışı kuruluşların proje uygulamaları ile ilgili koordinasyon bağlamında başvurduğu ilk adres konumuna ulaşmıştır.

B. GAP KAMU YATIRIMLARI

GAP Master Planı'nın (1989) 1990-2005 dönemi sonu itibarıyla belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 1999 yılı sabit fiyatlarıyla toplam 10 katrilyon 432 trilyon 108 milyar TL'dir (32 milyar ABD doları).

Proje için Haziran 1999 sonuna kadar yaklaşık 4 katrilyon 518 trilyon 261 milyar TL (13.9 milyar ABD doları) harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme % 43.3 oranına ulaşmış bulunmaktadır.

GAP PROJE MALİYETİ VE SEKTÖREL NAKDİ GERÇEKLEŞME (HAZİRAN 1999)

Sektörler	Toplam Maliyet (İhtiyaç)	Haziran 1999 Sonuna Kadar Harcama (Kümülatif Yatırım)	Nakdi Gerçekleşme (%)
Ekonomik Sektörler			
Tarım	3 157 424	386 060	12.2
Madencilik	242 144	236 193	97.5
İmalat	466 158	188 397	40.4
Enerji	3 354 497	2 491 818	74.3
Ulaştırma ve Haberleşme	2 309 408	697 248	30.2
Turizm	17 532	4 263	24.3
<i>Toplam</i>	<i>9 547 163</i>	<i>4 003 979</i>	<i>41.9</i>
Sosyal Sektörler			
Konut	100 911	34 677	34.4
Eğitim+ Sağlık	276 728	211 566	76.5
Diğer Kamu Hizmetleri	507 306	268 039	52.8
<i>Toplam</i>	<i>884 945</i>	<i>514 282</i>	<i>58.1</i>
Toplam	10 432 108	4 518 261	43.3

1999 Yılı Sabit Fiyatlarıyla (Milyar TL)

C. GAP ENERJİ ÜRETİMİ

Enterkonnekte sisteme giren enerjinin önemli bir bölümünü üretmekte olan Karakaya ve Atatürk Barajlarında gerçekleştirilen hidroelektrik üretimi, tesislerin açılışından 15 Eylül 1999 tarihine kadar (kümülatif olarak) yaklaşık 155.2 milyar kilovatsaat olmuştur:

Karakaya 94.8 milyar kilovatsaat

Atatürk 60.4 milyar kilovatsaat

Toplam 155.2 milyar kilovatsaat

Karakaya ve Atatürk Barajlarından sağlanan bu enerjinin parasal değeri; yaklaşık 9.3 milyar ABD dolarına eşdeğerdir.

Bu üretimi alternatif kaynaklar cinsinden ifade etmek gerekirse, her iki barajdan sağlanan elektrik üretimi, yaklaşık 38.8 milyon ton fuel oil veya 30 milyar m³ doğal gaz ithalatı ile karşılanabilecek değerdedir.

Türkiye'nin 1999 yılı ilk altı ay itibarıyla ürettiği yaklaşık 18.5 milyar kilovatsaatlık hidrolik enerji içinde, GAP, yaklaşık 6.9 milyar kilovatsaatlık hidroelektrik üretimi ile % 37.7'lük bir paya sahiptir (GAP enerji hedefi: yılda 27 milyar kwh). Aynı dönemde Türkiye'nin 56.3 milyar kilovatsaatlık toplam enerji üretimi (termik ve hidrolik) içinde GAP'ın payı ise % 12.4 olmuştur.

TÜRKİYE GAP KARŞILAŞTIRMASI

YIL	TÜRKİYE ÜRETİMİ			GAP Hidrolik GWh	GAP / TÜRKİYE	
	Termik GWh	Hidrolik GWh	Toplam GWh		Hidrolik (%)	Toplam (%)
1995	52 548	31 973	84 521	16 114	50	19
1996 (ilk 6 ay)	23 520	21 805	45 325	10 211	47	22.5
1996	54 448	40 423	94 871	19 314	48	20
1997 (ilk 6 ay)	29 224	20 456	49 680	10 362	51	21
1997	63 299	39 764	103 063	19 385	48.7	18.8
1998 (ilk 6 ay)	32 571	21 135	53 706	9 959	47.1	18.5
1998	68 677	42 224	110 901	20 053	47.5	18
1999 (ilk 6 ay)	37 860	18 493	56 353	6 967	37.7	12.4

GWh = milyon kWh

**GAP ENERJİ PROJELERİNDE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU
(15 EYLÜL 1999)**

Adı	Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh)	Projenin Hangi Safhada Olduğu
FIRAT HAVZASI	5 304	20 098	
Karakaya Brj. ve HES	1 800	7 354	İşletmede
Atatürk Brj. ve HES	2 400	8 900	İşletmede
Birecik Brj. ve HES	672	2 516	İnşa Halinde
Karkamış Brj. ve HES	180	652	İnşa Halinde
Şanlıurfa HES	50	124	İnşa Halinde
Büyükçay Brj. HES ve Sul.	30	84	Master Plan
Koçali Brj. HES ve Sul.	40	120	Master Plan
Sıramtaş Brj. ve HES	28	87	Master Plan
Kahta Brj. ve HES	75	171	Master Plan
Fatapoşa HES	22	47	Master Plan
Erkenek	7	43	Master Plan
DİCLE HAVZASI	2 172	7 247	
Dicle Brj. ve HES	110	298	Deneme üretimine başlandı. Santral montaj çalışmaları sürüyor.
Kralıkızı Brj. ve HES	94	146	İşletmede. Kesin kabul yapılmış olup, ticari üretimine geçilmek üzeredir.
Batman Brj. ve HES	198	483	Su tutulmaya başlandı. Santral montaj çalışmaları sürüyor.
İlisu Brj. ve HES	1 200	3 833	1999 yılı yatırım programında olup, DSİ, İsviçre ve Türk firmalarından oluşan konsorsiyum ile müzakerelerini yürütmektedir.
Cizre Brj. ve HES	240	1 208	Projesi hazır ve programda
Silvan Brj. ve HES	150	623	Ön inceleme
Kayser Brj. ve HES	90	341	Ön inceleme
Garzan Brj. ve HES	90	315	Ön inceleme
TOPLAM	7 476	27 345	
İşletmedekiler	4 602 (% 61.6)	-	-
İnşa Halindekiler	902 (% 12)	-	-
Projesi Hazır ve Programda	1 440 (% 19.3)	-	-
Diğerleri (master plan/ön inc.)	532 (% 7.1)	-	-

BÖLGE'DE MEVCUT VE İNŞA HALİNDEKİ SULAMALAR

Sulamalar	Sulama Alanı (ha)	Gerçekleşme Oranı (%)
İşletmede Olan		
1. Hancağız Brj. ve Sulaması	7 330	
2. Şanlıurfa-Harran Ovaları	107 000	
3. Hacıhıdır Brj. ve Sulaması	2 080	
4. Derik-Dumluca	1 860	
5. Silvan 1. ve 2. Kısım	8 790	
6. Nusaybin	7 500	
7. Silopi Nerdüş	2 740	
8. Akçakale Yeraltı Suları	15 000	
9. Ceylanpınar Yeraltı Suları	27 000	
10. Devegeçidi Brj. ve Sulaması	7 500	
11. Suruç Yeraltı Suları	7 000	
12. Çınar-Göksu Brj. ve Sulaması	3 580	
13. Garzan-Kozluk	3 700	
Toplam	201 080	12
İnşa Halindeki		
1. Mardin-Ceylanpınar ve Şanlıurfa-Harran Ovaları	60 795	
2. Kralkızı-Dicle	24 421	
3. Batman Sol Sahil	18 750	
4. Batman Sağ Sahil	18 600	
5. Belkis-Nizip	11 915	
6. Çamgazi Brj. ve Sulaması (*)	7 430	
7. Kayacak Brj. ve Sulaması (*)	14 740	
8. Bozova-Merkez Pompaj	860	
9. Samsat (1.Kısım)	2 806	
Toplam	160 317	9

Kaynak: DSİ Genel Müdürlüğü, 1999 Program Yılı Çalışmaları

* Baraj bitmiştir.

İHALE PROGRAMINDA OLAN SULAMALAR

1999 İhale Programındaki Sulamalar	Sulama Alanı (ha)
1. Yaylak Sulaması İnşaatı Şebeke	(*) 18 322
2. Dicle-Kralkızı Cazibe 2.Kısım İnşaatı + Kanal (84 km) Şebeke	18 431
3. Dicle-Kralkızı P3 Pompaj Sulama İnşaatı Şebeke	31 379
4. Mardin Anakanal 1.Kısım İletim	47 km
5. Mardin Anakanal 2.Kısım İletim	52 km
6. Mardin Anakanal 3.Kısım İletim	61 km
7. Şanlıurfa-Bozova Pompaj Sulaması Şebeke	(**) 7 623
8. Nusaybin Çağ-Çağ Sulaması (Yenileme) Şebeke	6 900

Kaynak: DSI Genel Müdürlüğü, 1999 Program Yılı Çalışmaları

* DSI Genel Müdürlüğü, 18 322 ha alanı kapsayan Yaylak Sulaması'nın, İsrail'den sağlanan % 100 kredi ile inşa edilmesi konusunda ilgili yerlerle müzakerelere devam etmektedir.

** DSI Genel Müdürlüğü, 7 623 ha alanı kapsayan Şanlıurfa Bozova Pompaj Sulaması 1.Kısım inşaatının İspanya'dan sağlanan % 100 kredi ile inşa edilmesi konusunda ilgili yerlerle müzakerelere devam etmektedir.

Harran Ovası'nda
Sulama Kanalı

Harran Ovası'nda Sulamanın Sonuçları

1995 yılından itibaren sulamanın başladığı Şanlıurfa-Harran Ovası'nda 1998 yılı sonu itibariyle (90 000 ha) sulama faydası 84 240 000 ABD dolarına ulaşmıştır (GAP genelinde hedeflenen toplam sulama faydası 3 milyar ABD doları olarak öngörülmektedir).

ÖRNEK ALAN HARRAN OVASI'NDA SULAMA SONUCU ORTAYA ÇIKAN GAYRISAFİ TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ (GSÜD) VE KATMA DEĞERLER

Yıl	GSÜD				Katma Değer		
	Alan (ha)	(milyon \$/yıl)	(\$/ha)	(\$/Kişi)	(milyon \$/yıl)	(\$/ha)	(\$/Kişi)
Sulama Öncesi	30 000	31,50	1 050	1 044	18,0	600	596
1995	30 000	65,4	2 180	2 168	49,8	1 661	1 652
1996	40 000	87,5	2 187	2 229	67,4	1 685	1 717
1997	60 000	125,8	2 097	1 896	100,6	1 667	1 516
1998	90 000	178,8	1 987	2 388	148,8	1 653	1 987

GAP'ta sulamaya geçilmeden önce toplam gayrisafi üretim değeri (GSÜD) 31,5 milyon ABD doları ve birim alandan elde edilen GSÜD 1 050 \$/ha ABD dolarıdır. Aynı yılda yaratılan katma değer 18,0 milyon ABD dolarıdır. Birim alanda yaratılan katma değer 600 \$/ha ve kişi başına katma değer 596 ABD dolarıdır. Hedef, GAP tamamlandığında 1,7 milyon ha sulanan alan ve kişi başına 4 350 ABD doları katma değer elde etmektir.

1995 yılında 30 000 ha alanın sulamaya açılması ile elde edilen GSÜD 65,4 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Birim alandan elde edilen GSÜD 2 180 \$/ha ve kişi başına düşen GSÜD 2 168 ABD dolarıdır. GSÜD'den masrafların çıkarılması ile elde edilen toplam katma değer ise 49,8 milyon ABD dolarıdır. Birim alanda elde edilen katma değer 1 661 \$/ha ve kişi başına katma değer ise 1 652 ABD dolarıdır.

1996 yılında sulanan alan 40 000 ha alana çıkmıştır. O yıl elde edilen toplam GSÜD 87,5 milyon ABD dolarıdır. Birim alanda elde edilen GSÜD 2 187 \$/ha ve kişi başına GSÜD 2 229 ABD dolarıdır. 1996 toplam katma değeri 67,4 milyon ABD doları, birim alanda yaratılan katma değer 1 685 \$/ha ve kişi başına katma değer 1 717 ABD dolarıdır.

1997 yılında sulamaya açılan alan 60 000 ha alana yükselirken, elde edilen toplam GSÜD 125,8 milyon ABD dolarıdır. Birim alanda elde edilen GSÜD 2 097 \$/ha ve kişi başına GSÜD 1 896 ABD dolarıdır. 1997 yılı toplam katma değer 100,6 milyon ABD doları, birim alanda yaratılan katma değer 1 667 \$/ha ve kişi başına katma değer 1 516 ABD dolarıdır.

1998 yılına gelindiğinde sulamaya açılan alan 90 000 ha alana yükselirken, elde edilen toplam GSÜD 178,8 milyon ABD dolarıdır. Birim alanda elde edilen GSÜD 1 987 \$/ha ve kişi başına GSÜD 2 388 ABD dolarıdır. 1998 yılı toplam katma değer 148,8 milyon ABD doları, birim alanda yaratılan katma değer 1 653 \$/ha ve kişi başına katma değer 1 987 ABD dolarıdır.

Harran Ovası'nda
Pamuk Hasadı

E. GAP'TA SANAYİ

1. Sanayi Altyapısı

GAP BÖLGESİ'NDEKİ SANAYİ ALTYAPISI (OSB¹-KSS²-SB³) DURUMU

Organize Sanayi Bölgeleri	Yatırım Prog. Alınma Tarihi	Tamamlanma Tarihi	Alan (ha)	Tamamlanan KSS (adet)	Serbest Bölge (adet)
Gaziantep	1971	1983	260	6	1
Mardin	1976	1992	300	1	1
Gaziantep II	1987	1997	500		
Gaziantep I (Arıtma)	1996	1997	---		
Şanlıurfa I	1991	1998	286	3	
Kilis	1994	2000	90		
Nizip	1997	2001	100		
Gaziantep II (Noksan Kalan işler)	1997	1998	-		
Gaziantep III	1994	2000	540		
Gaziantep II (Arıtma)	1996	2001	---		
Gaziantep IV	1998	2002	1 170		
Mardin Arıtma	1998	2001	---		
Şanlıurfa I (Arıtma)	1998	2001	---		
Şanlıurfa II	1998	2002	1 134		
Siirt	1991	2001	100	1	
Batman	1991	2000	100	1	
Adıyaman	1991	2000	150		
Diyarbakır	1991	2003	758 (130)	6	
Şırnak	1998	1999	Etüt		
Cizre	1998	1999	Etüt		

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 1999 Yılı Yatırım Programı.

¹ Bölge'de 4 adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bitmiştir. GAP Bölgesi'nde tamamlanan OSB'lerin Türkiye toplamı içindeki payı alan büyüklüğü bakımından % 11'dir. Mevcut OSB'lerde 342 fabrika üretime geçmiş ve 34 400 kişiye iş imkanı sağlamıştır.

² Bölge'de 18 adet Küçük Sanayi Sitesi (KSS) bitmiştir ve bunların Türkiye toplamı içindeki payı % 8'dir. Bu sitelerde mevcut 5 514 işyerinde yaklaşık 33 000 kişi çalışmaktadır. Programda olan işler tamamlandığında KSS'lerin Türkiye toplamı içindeki payı % 9'a yükselecek ve istihdam 60 000'e ulaşacaktır.

³ Bölge'de 2 adet Serbest Bölge vardır. Mardin Serbest Bölgesi, 21 Kasım 1995 tarihinde faaliyete geçmiştir. Gaziantep Serbest Bölgesi ise; 14 Temmuz 1998 tarihli ve 23402 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 98/11368 sayılı Kararı ile açılmış bulunmaktadır.

2. Yatırım Teşvikleri

Genel Teşvik Sistemi uygulamalarında etkinliği artırabilmek için iller itibarıyla, **Normal Yörelere** ve **Kalkınmada Öncelikli Yörelere** ayırımına gidilmiştir. Ekonomik kalkınma ve sosyal gelişim süreci boyunca kentleşme ve büyüme açısından ülke düzeyinde bölgesel farklılıklar ön plana çıkmıştır. Bu teşvik, sisteminin daha da bölgeselleştirilmesi gereğini ortaya koymuştur. Nitekim son iki üç yıl içinde gözlemlenen en önemli husus Kalkınmada Öncelikli Yörelere'deki il sayısında hızlı bir artış görülmüş, en son durumda ülkemizdeki 80 ilimizin 50'si Kalkınmada Öncelikli Yöre illeri arasına girmiştir.

GAP kapsamında Gaziantep ve Kilis hariç diğer bütün iller "kalkınmada birinci derecede öncelikli yöre" statüsünde bulunmaktadır. Bu nedenle teşvik sistemi ve mevzuatı giderek artan oranlarda bölgeselleşmiş ve bu kapsam içinde **1996 yılında yarım kalmış veya işletme sermayesi yetersizliği nedeniyle faaliyete geçememiş yatırımların ekonomiye kazandırılmasına dair** Bakanlar Kurulu Kararı ile bazı teşvikler getirilmiş, **1997 yılında ise Olağanüstü Hal Bölgesi'ndeki yatırımlara enerji desteği sağlanmıştır.** 1998 yılında Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) yatırım teşvikleri daha da geliştirilmiş ayrıca Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere'de istihdam yaratılması ve üretim artışı sağlamak amacıyla yatırımların teşvik edilmesiyle 193 sayılı Gelir Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki **4325 sayılı kanunla sağlanan teşvikler yürürlüğe konmuştur.**

Adıyaman'da
Tekstil Fabrikası

Kalkınmada Öncelikli Yörelere teşvik uygulamalarında etkinlik sağlayabilmek için altyapı bazında Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri politikaları geliştirilmiştir.

GAP kapsamında 1999 yılının ilk 8 ayında, tarım sektöründe başta, besicilik, süt inekçiliği, et üretimi, serada bitkisel üretim ve soğuk depolama gibi alanlarda toplam 5.7 trilyon TL yatırım tutarında 356 kişiye istihdam olanağı öngören 7 teşvik belgesi, imalat sektöründe gıda-içki, dokuma-giyim, kağıt, çimento ve kimya alt dallarında toplam 67.5 trilyon TL tutarında 2 995 kişiye istihdam sağlamayı öngören 61 teşvik belgesi verilmiştir. Hizmetler sektöründe ise öncelikle ulaşım altyapısı, taşıt araçları, depolama, turistik altyapı, ticari amaçlı eğitim ve sağlık hizmetlerine ilişkin 27.6 trilyon TL'lik yatırımla 2 069 kişiye istihdam yaratmak üzere 38 teşvik belgesi verilmiş bulunmaktadır.

Uygulamaların başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi için **98/ 10755 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Teşvik Fonu** tesis edilmiştir. Teşvik mevzuatında ihtiyaç oldukça değişiklik yapmak suretiyle ve Teşvik Fonunun olanakları çerçevesinde tebliğlerle yeni teşvik unsurları uygulamaya konulmaktadır. Bunlar arasında;

GAP kapsamında bölgesel gelişmeye yönelik Batman, Diyarbakır, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak illerinde hayvancılık, dokuma-giyim ve ulaştırma sektörleri dışındaki sektörlerde asgari sabit yatırım tutarı 8 milyon ABD doları karşılığı Türk Lirası olan ve en az 75 kişilik istihdam sağlamaya yönelik komple yeni yatırımlar özel olarak teşvik edilmektedir.

Ayrıca, Fon'dan, yatırımlarda devlet yardımları ile ilgili mevzuat çerçevesinde Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge), teknopark, çevre korumaya yönelik yatırımlar, Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu'nca belirlenen öncelikli teknoloji alanındaki yatırımlar ve KOBİ yatırımları ile bölgesel gelişmeye yönelik yatırımların desteklenmesi ve yönlendirilmesi amacıyla belli limitler dahilinde kredi tahsisi de yapılabilmektedir.

B. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMAYA YÖNELİK FAALİYETLER

1. GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM)

GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri, GAP Bölgesi'nde yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıya danışmanlık hizmetleri vermek amacıyla, GAP İdaresi'nce, Eylül 1997'de; Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde kurulmuştur. GAP İdaresi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının birlikteliğinde TOBB, KOSGEB, UNIDO ve yerel Ticaret ve Sanayi Odalarının katılımıyla yürütülen GAP-GİDEM'de verilen hizmetler aşağıda gösterilmektedir:

GAP-GİDEM HİZMETLERİ (15 Eylül 1997 - 31 Mayıs 1999)

	Uyg. Yat. Alanı	Mak. ve Ek.	Teşvik	Finans	Diğer	Toplam
Adıyaman	113	77	81	54	77	402
Diyarbakır	55	42	65	79	146	387
Gaziantep	125	34	46	83	45	333
Mardin	132	67	52	48	132	323
Şanlıurfa	53	52	51	47	115	318
TOPLAM	370	272	295	311	515	1 763

GAP-GİDEM'ler, girişimcilerin bilgilendirilmesinin yanısıra, organize edilen çeşitli seminer ve eğitim programları ile, hem personelini hem de sanayici ve yatırımcıları ortak hedef etrafında geleceğe hazırlamaktadır.

GAP-GİDEM'LERDE UYGULANMIŞ OLAN HİZMETİÇİ EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Tarih	Yer	Eğitim Veren	Konu
Ağustos 1997	Ankara	Türkiye Kalkınma Bankası Uzm.	Proje Değerlendirme
Mayıs 1998	Şanlıurfa	Türkiye Kalkınma Bankası Uzm.	Proje Değerlendirme
Haz.-Tem 1998	İsrail	İsrail'li Uzmanlar	Yerel Ekonomik Gelişme
Eylül 1998	İstanbul	Ziraat Leasing	Finansal Kiralama
Ekim 1998	Mardin	Hazine Müsteşarlığı Uzmanı	Yabancı Sermaye ve Teşvikler

BÖLGE ÇİFTÇİ VE SANAYİCİLERİ İÇİN EĞİTİM VE SEMİNER ÇALIŞMALARI

Tarih	Yer	Katkıları ile	Konu
18-20 Kasım 1997	Adıyaman, Diyarbakır, Ş.Urfa, Gaziantep, Mardin,	Sınai Yatırım Bank. ve GAP-GİDEM	Girişimci Bilgilendir.Sem.
27 Kasım 1997	Gaziantep	Haz.Müşteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteş.	İhracat Teşvikleri ve Devlet Yardımları
16 Şubat 1998	Gaziantep	Sınai Yatırım Bank.	Sanayi Bilgilendirim. Toplan.
28 Nisan 1998	Gaziantep	GAP-GİDEM	G.Antep ve Bölge'de Uygun Yatırım Alanları ve GAP'in Tanıtımı
28 Mayıs 1998	Adıyaman	Garanti Leasing	Finansal Kiralama Sem.
04 Haziran 1998	Adıyaman	İGEME	İhracata Yönelendirme Sem.
07 Ağustos 1998	Diyarbakır	GAP-GİDEM	İsrail'deki Eğitim Çalışm.
08 Eylül 1998	Şanlıurfa	Türkiye Şişe Cam Fab. A.Ş	Camaya Dayalı Ambalajlama
05 Mart 1999	Şanlıurfa	DSİ, Üniversiteler	Su Ürünleri

GAP-GİDEM'ler bölge yatırımcısının ulusal ve dünya pazarlarındaki gelişmeleri takip edebilmesi amacıyla yurtiçi ve yurt dışında iş ve fuar gezileri düzenlemiştir. 27-31 Mart 1998 tarihleri arasında İsrail ve 23-27 Mart 1999 tarihlerinde İspanya iş gezilerini organize etmiştir.

Bölge sanayi durumunu tespit etmek ve gelişmeleri izleyebilmek amacıyla Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerinde sanayi il envanteri çalışmaları yapılmıştır. Gaziantep iline yönelik sektör etütleri ve yatırımcıların talepleri doğrultusunda bir dizi ön fizibilite etütleri hazırlanmıştır.

Güneydoğu'da Yeni Ufuklar Projesi; GAP İdaresi, UNDP, KOSGEB ve AL-ESEC (Uluslararası Üniversite Öğrencileri Staj Değişim Organizasyonu) işbirliği ile GAP Bölgesi'ndeki 3 üniversitede (Dicle, Harran ve Gaziantep) girişimci olabilecek son sınıf öğrencilerine yönelik olarak Mart 1998'de başlatılmıştır.

Eğitime katılan 114 öğrenciden ön-yapılabilirlik etüdüleri uygun bulunan 15'i, İngilizce ve yöneticilik eğitimini programına alınmışlardır. Ocak 1999 sonuna kadar bu öğrencilerin projelerine uygun işyerlerinde stajları ve yurtiçi eğitim programları tamamlanmıştır.

GAP Uluslararası Yatırım Forumu Projesi ile ise; GAP Bölgesi'ne yabancı yatırımcıların gelmesi ve tercihen yerel yatırımcılarla ortak girişimler kurarak yatırım yapmaları amaçlanmaktadır. Forum'un finansmanı için Avrupa Birliği'ne başvurulmuştur.

2. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)

Şanlıurfa Sağlık Köyü ve Yakubiye Mahallesi'nde UNICEF'in desteği ve GAP İdaresi-Şanlıurfa Valiliği işbirliği ile 1995 yılı Kasım ayında başlatılan ÇATOM açılması faaliyetleri, genişleyerek sürdürülmüş ve Proje kalıcı bir yapıya kavuşmuştur. 1999 itibariyle ÇATOM sayısı 22'e ulaşmıştır. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

GAP BÖLGESİ'NDE AÇILAN ÇATOMLAR

Şanlıurfa	Siirt
1. Yakubiye Mahallesi (Kasım 1995)	12. Evren Mahallesi (Eylül 1997)
2. Sağlık Köyü (Kasım 1995)	13. Kurtalan İlçesi Uluköy (Eylül 1997)
3. Halfeti İlçesi (Eylül 1997)	14. Şirvan İlçesi (Aralık 1998)
Mardin	15. Kurtalan İlçesi (Aralık 1998)
4. Merkez (Kasım 1996)	Kilis
5. Evren Mahallesi (Kasım 1996)	16. Merkez (Nisan 1998)
6. Ensar Mahallesi (Aralık 1996)	Gaziantep
7. Ömerli İlçesi (Kasım 1996)	17. Oğuzeli İlçesi Yeşildere (1999)
8. Darğçit İlçesi (Kasım 1996)	Şırnak
Batman	18. Cizre İlçesi (Eylül 1997)
9. Seyitler Mahallesi (Aralık 1997)	19. Merkez (Şubat 1998)
10. Çevrimova Köyü (Aralık 1998)	20. Uludere İlçesi (Ekim 1998)
Adıyaman	21. İdil İlçesi (Ekim 1998)
11. Varlık Mahallesi (Aralık 1997)	22. Beytüşşebap İlçesi (Ekim 1998)

Bunlara ek olarak Valilikler ve SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) tarafından da Bölge'de ÇATOM/Toplum merkezleri açılmaya başlanmıştır.

1999 yılı sonu itibariyle, ÇATOM'larda uygulanan, sağlık, gelir getirici, sosyal programlar ve gezici sağlık kabini hizmetleri ile yaklaşık 20 000 kadına ulaşılmıştır. Özellikle sağlık kabininin hizmetlerinden sadece kadınlar değil erkekler ve çocuklarda yararlanmıştır.

ÇATOM uygulamalarında 1999 yılı ağırlıklı olarak "Personel Kapasite Geliştirme" ve "Kalite" konularına ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Personel kapasite geliştirme ile ilgili olarak öncelikli olarak 1998 yılının son aylarında göreve başlayan yeni saha elemanları için "Oryantasyon Eğitim Programı" uygulanmış, "Meslektaş Eğitimi" olarak bilinen eğitim yöntemi de yeni ve kalıcı bir eğitim yöntemi olarak benimsenmiştir.

"Ev Ziyaretleri" ÇATOM'u özel ve özgün kılan bir özellik olarak öne çıkarılmıştır.

Gelir getirici programlar ÇATOM Projesi için bir araç olmakla birlikte üretilen el ürünlerinin "Kalitesi" üzerinde durulmaya başlanmıştır.

ÇATOM çalışanları ve katılımcılar arasında bir iletişim ağı oluşturmak amacıyla 1999 yılında her üç ayda bir "ÇATOM Bülteni" çıkarılmaya başlanmıştır.

1999 yılı içerisinde de ÇATOM'ların sivil toplum kuruluşları ve özel sektör işbirliği ile yürütülen işbirliklerine devam edilmiştir. Bu bağlamda AÇEV (Anne Çocuk Eğitimi Vakfı) tarafından Şanlıurfa Yakubiye ÇATOM'da "Anne Çocuk Eğitimi Programı" başlatılmıştır. Yıl içinde Şişe Cam A.Ş. ile yapılan işbirliği sonucu saha elemanları "Konservecilik" konusunda eğitilmişlerdir. Yine 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle ÇATOM'larda sivil toplum kuruluşları işbirliği içinde etkinlikler düzenlenmiştir. 1999 yılındaki bu tür etkinliklerin en önemli yanı, pek çok ÇATOM'un bu etkinlikleri kendi başına uygulayacak kadar kurumsallaşmayı başarmış olmasıdır.

ÇATOM uygulaması kapsamında, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) işbirliği ile, Adıyaman ve Kilis illerinde "Güneydoğu Anadolu'daki Kadınlar İçin Gelir Getirici Aktiviteler ve Yönetim Becerilerinin Güçlendirilmesi Projesi" yürütülmektedir. Proje çerçevesinde kadın aday girişimciler için "Duyarlılık Eğitimi" toplantıları yapılmıştır. Kısaca, "Kendi İşini Kur" (KİK) olarak da isimlendirilen bu proje ile, ayakta kalabilecek küçük ölçekli işlerin ve bir iş kurmanın ilk adımlarınının yaratılmasına katkı sağlamaktır. 1999 yılında tamamlanması planlanan bu projede, 40 kadın aday girişimciye ulaşılmış hedeflenmektedir.

Diyarbakir'da
75. Yıl Çocuk ve
Gençlik Merkezi

Merkez'de çocuklar masa tenisi, halk oyunları, futbol, tiyatro ve el sanatları faaliyetlerine katılmaktadır. Çocukları eğitime başlatmak ve yönlendirmek için okuma-yazma ve elüt programları da yapılmaktadır. Ayrıca GAP İdare-si'nin üçüncü taraf katkısı olarak sağladığı nakdi yardım ile Merkez'de çocuk-ların yararlanabileceği bilgisayar donanımlı bir öğrenim merkezi kurulması ve basket, voleybol ve halı saha oluşturma çalışmaları sürdürülmektedir.

Proje kapsamında Diyarbakir İli'nde ilgili yerel yönetimler ve kuruluşlardan ilgili uzmanların katılımıyla oluşturulan "Çocuk İşçiliği ile Mücadele Eylem Ko-mitesi"nin eğitim çalışmalar Ekim 1999 tarihinde yapıldı.

6. Gençten Gence Sosyal Gelişim Projesi

Projenin amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişmekte olan GAP Bölgesi'nde farklı sosyal katmanlardaki -çalışan, işsiz, üniversite ve lise öğren-cisi, dersaneye devam eden- 15-25 yaş arasındaki genç bireylerin gelişimine ülkemizdeki ve dünyadaki gençlerin katkıda bulunmalarını sağlayıp, değişme-ye açık, üretken, kendisi ve çevresi için daha iyisini hedefleyen ve bunun için çalışan çağdaş ve girişimci birey modelleri yaratmaktır. Diğer bir deyişle pro-jede, gençler arasında yerel inisiyatif geliştirme ve onları yapabilir kılma yolu ile hem kendi sosyal gelişmelerine hem de sürdürülebilir toplumsal-insani geli-şmeye katkı yapan çağdaş bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir.

Bu proje, GAP İdaresi ile AIESEC (Türkiye İktisadi ve Ticari İlimler Talebaları Staj Komitesi Derneği) işbirliği ve Mardin Valiliği'nin desteğinde yürütülmektedir. GAP İdaresi ve AIESEC arasında proje kapsamında işbirliği protokolü, 23 Haziran 1999 tarihinde imzalanmıştır. Proje çerçevesinde Mardin Gençlik ve Kültür Evi kurulmuştur.

6-9 Temmuz 1999 tarihleri arasında, Mardin'li 6 genç, çeşitli üniversitelerden seçilen 6, yurtdışından gelen 4 ve AIESEC'ten 3 öğrenci İstanbul'da Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın desteği ile 3 günlük eğitim ve gezi programlarını ve gençlik örgütleri ile temasta bulunma gibi etkinliklerde yer aldıktan sonra, Ankara'da 9-14 Temmuz tarihleri arasında da oryantasyon eğitimini alıp Mardin'de yapılacak olan çalışmaların eylem planlarını hazırlamışlardır. 20 Temmuz'da yaklaşık 20 gönüllü ve Mardin'den de diğer gençlerin katılımı ile programlar başlatılmıştır. Proje çerçevesinde bir aylık süre içinde çeşitli sosyal (İngilizce ve bilgisayar kursları vb.) kültürel (gezi, tiyatro ve toplumda rol model olacak kişilerin davet edildiği sohbetler vb.) etkinlik ve tanıtım-savunu toplantıları yapılmıştır.

Bölge gençleri proje kapsamında 7 kişiden oluşan "Gençlik Kurulu" oluşturmuşlardır. Halen bu kurul, rutin olarak bir araya gelmekte, çeşitli sosyal, kültürel ve eğitim etkinlikleri düzenlemektedir.

Mardin Gençlik ve
Kültür evi

7. Sulama Dışı Alanlarda Gelir Getirici Faaliyetler

GAP Bölgesi'nde sulama alanları dışında kalan nüfusun mevcut sosyo-ekonomik durumlarının, doğal ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin, potansiyellerinin saptanarak gelir getirici yeni faaliyet alanlarının ve bunların geliştirilmesi yollarının belirlenmesi amacıyla GAP İdaresi'nce geliştirilen proje kapsamında, Bölge'de seçilen örnek çiftçilerle pilot çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda; örnek bahçe tesisi, yabancı ağaç aşılama, arıcılık, su ürünleri, yüksek tünel, mantarcılık gibi faaliyetler ile bugüne kadar toplam 1 450 çiftçiye ulaşılmıştır.

Karaali
Yüksek Tünel

8. Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve İş Potansiyelinin Artırılması Projesi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi işbirliği ile hazırlanan "GAP Bölgesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Programı" kapsamında yer alan bu proje ile; Diyarbakır kentinde bir pilot uygulamasının yapılması yoluyla, enformal sektörde üretkenliğin ve işgücü emme kapasitesinin artırılmasına yönelik bütün bölgeye yaygınlaştırılabilecek bir model geliştirilecektir. Ayrıca bu uygulama kentsel enformal sektörün formal ekonomiye etkili biçimde entegrasyonu için kurumsal, yerel ve ulusal kapasitenin güçlendirilmesi; bu arada katılımcı süreçlerle birlikte, TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu), KOSGEB, Halk Bankası ve ilgili sivil toplum örgütleri arasındaki işbirliği ve eşgüdüm mekanizmalarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Projenin uygulayıcısı olan TESK ile GAP İdaresi arasında 17 Şubat 1999 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Söz konusu proje uygulamasına Kasım 1999 tarihinde başlanacaktır.

9. Kırsal Alanlarda Okul Servis Otobüsü Hizmetleri Uygulaması ve Eğitim Kurumlarının Güçlendirilmesi Projesi

Finansmanı GAP İdaresi ve UNDP tarafından karşılanan Proje, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya devam etmektedir.

Silopi İlçesi'nin kırsal alanlarında yaşayan en dezavantajlı nüfus kesiminin eğitime erişimlerini okul servisi yoluyla iyileştirirken, Merkez okulun fiziksel ve eğitsel altyapısını da güçlendirmeyi amaçlayan bu proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler şunlardır:

1. 1998-1999 öğretim yılında 12 köyden (Aktepe, Kapılı, Özgen, Çardaklı, Yamaç, Ova, Orta, Kavallı, Çukurca, Kavaközü, Bostancı ve Yankale) 78 öğrenci Merkez Okula taşınmıştır.
2. Merkez Okulun fiziksel altyapısına ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır.
3. Merkez Okulun eğitsel donanımına ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır.

10. Türkiye'de Sıtma Birimlerinin Ulusal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi

Sözkonusu proje ile, GAP Bölgesi'nde sıtma savaş stratejilerinin belirlenmesi için Sağlık Bakanlığı'nın organizasyon, teknik ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi ve sıtma vakalarının kontrol altına alınarak makul düzeye çekilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında bugüne kadar, larva kontrol konusunda 20, kalıcı ev içi ilaçlama konusunda 20, yüzey ilaçlama konusunda 20, sıtma konusunda 20, temel sıtma konusunda 13, entomoloji konusunda 17 kişi eğitilmiş, il yöneticileri ile bilgilendirme toplantısı yapılmış, Adana Sıtma Enstitüsü'nün mevcut durumu ve ihtiyaçları değerlendirilmiş, gerekli araç-gereç tespiti yapılmış ve alım çalışmalarına başlanmış, Şanlıurfa'da yerinde incelemeler yapılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü uzmanlarından J.P. Meert, proje iş tanımında olmakla beraber "Sıtma Kontrolünde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kullanımı" konusu ile ilgili olarak 1999 Nisan ayında Türkiye'ye gelerek GAP İdaresi ile de görüşmüştür. GAP İdaresi Coğrafi Bilgi Sistemleri Birimine "Health Mapper" adlı bir yazılım programı ile sıtma kontrolü üzerine bir demonstrasyon yapılmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda Sağlık Bakanlığı'na destek verebileceğini belirtmiştir.

11. Diğer Çalışmalar

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi'nin Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı içerisinde yer alan alt projelerden, Batman'da Sürdürülebilir Kentsel Yaşam ve Toplumsal Kalkınma Programı, Göçer Grupların Kalkınma Sürecine Entegrasyonu, Küçük Yerleşmelerde Kentsel Atıkların Yeniden Kullanımı, GAP Bölgesi Çevre Yönetimi Çalışması ve GAP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Durum Araştırması Projeleri ile ilgili çalışmalar hazırlık aşamasındadır.

C. DIŞ İLİŞKİLER

1. Uluslararası Kuruluşlarla Ortaklaşa Yürütölen Projeler

GAP'a uluslararası ilgi ve katılımın somut uygulamalara dönüőüğü bazı projeler şöyle sıralanabilir;

- **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)** ile ortaklaşa yürütölen "Sürdürülebilir Kalkınma Programı Proje Paketi" 1997 yılında başlamıştır. 29 alt projeden oluşan 5.2 milyon ABD dolarlık programın amacı, GAP Bölgesi'nde sosyo-ekonomik eşitsizliklerin azaltılmasıdır.

- **Dünya Bankası**, GAP Bölgesi'ndeki kentsel ve kırsal altyapının geliştirilmesine ilişkin projelere katkı sağlamaktadır. Bu katkı şimdiye kadar iki proje için kesinleşmiştir. Bunlar "Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarlaıçı ve Köy Geliştirme Hizmetleri" ile "GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi" hazırlık çalışmalarıdır.

GAP İdaresi ayrıca kentsel planlama ve proje hazırlama kapasitesini güçlendirmeye yönelik olarak Dünya Bankası'yla birlikte yürüteceğı bir teknik yardım programı önerisi hazırlamıştır. "GAP Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Projesi (GAP-SUD)" adlı bu proje Hazine Müsteşarlığı'na sunulmuştur.

- GAP İdaresi ile **Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)** arasında işbirliğı olanaklarının araştırılması ve GAP'taki tecrübelerin FAO ile birlikte başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere uluslararası camiaya aktarılması amacıyla başlayan temaslara sonucu iki kuruluş arasında "GAP-FAO Kırsal Kalkınma Programı" başlığı ile bir dizi projenin uygulanmasına ilişkin çalışmalar başlamıştır.

- GAP İdaresi, **Avrupa Birliğı (AB)** fonlarından yararlanmak amacıyla hazırladığı proje teklif paketlerini 1996'dan bu yana Hazine Müsteşarlığı aracılığıyla AB'ye iletmıştır. Son olarak Nisan 1999'da 20 milyon Euro tutarında bir kaynağın GAP Bölgesi'nde kullanımı için 36 projelik bir paket 4 Haziran 1999'da AB Ankara Temsilciliğı'ne iletilmiştir.

- Mısır'ın **Mısır Güney Vadisi Kalkınma Projesi (TOSHA)** ile GAP'ın bölgesel kalkınmayı amaçlayan benzer projeler olması nedeniyle, karşılıklı bilgi ve deneyimlerin aktarılmasına yönelik işbirliğı talebi üzerine, işbirliğı alanlarını belirlemek amacıyla, Mısır Arap Cumhuriyeti ile 1998 yılından bu yana karşılıklı resmi ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Söz konusu projeler özelinde işbirliğı imkanlarının tesisi hususunda çalışmalar sürdürölmektedir.

- 2 Temmuz 1998 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığı ile **Makedonya Vardar Vadisi Projesi Konsorsiyumu** arasında imzalanan protokol uyarınca oluşturulan Türkiye-Makedonya Vardar Vadisi Ortak Çalışma Grubu'nun ilk toplantısı 26-30 Eylül 1998 tarihleri arasında Üsküp'te yapılmıştır.

Toplantı sonucunda, Vardar Vadisi Projesi ile ilgili olarak danışmanlık hizmetlerinin Türk tarafından GAP İdaresi Başkanlığı'na verilmesi konusunda prensip kararı alınmıştır.

2. GAP Uluslararası Eğitim Programları

Uluslararası kuruluşlarla eğitim işbirliği çalışmaları, geniş bir yelpazede yer almaktadır. Faaliyet alanları paralellik gösteren kuruluşlarla bilgi ve deneyim değişimi ve işbirliğini amaçlayan GAP deneyimlerini bir eğitim paketi halinde diğer ülkelere aktarmayı hedefleyen çalışmalar aşağıda özetlenmektedir.

- **Tennessee Vadisi Otoritesi (TVA)** ile, teknik işbirliği ve ortak eğitim programları uygulamak amacıyla yönelik bir işbirliği anlaşması imzalanmak üzeredir.

Söz konusu işbirliği protokolü çerçevesinde geliştirilecek eğitim programları ve ortak projelerle ilgili konularda görüşmelerde bulunmak üzere Tennessee Vadisi Otoritesinden bir heyet, önümüzdeki aylarda GAP'ı ziyaret edecektir.

- ABD'de su kaynaklarına dayalı bölgesel kalkınma deneyimine sahip Arizona Eyaletindeki **Arizona State University (ASU)** ile teknoloji transferi, uzman eğitimi ve Bölge'de kurulacak GAP Araştırma-Geliştirme-Kompleksine (GAP-AGE) yönelik çalışmalar yapmak amacıyla bir işbirliği protokolü 25 Haziran 1999'da imzalanmıştır.

ASU ile yürürlükte olan işbirliği protokolü çerçevesinde, 1999-2000 yıllarında çevre yönetimi eğitimi; turizm yönetimi eğitimi; disiplinlerarası (tarıma dayalı girişimcilik, CBS, kent planlaması) eğitimi ve sürdürülebilir bölgesel ve kentsel planlama eğitimi çalışma gruplarının oluşturulması yönünde uluslararası eğitim programları çalışmaları yürütülmektedir.

- **ABD San Diego Üniversitesi (SDSU)** ile, ASU'ya benzer bir işbirliği protokolü 29 Nisan 1999'da imzalanmıştır.

SDSU ile yürürlükte olan işbirliği çerçevesinde, ortak eğitim programları ve projelerin başlatılması için karşılıklı görüşmeler sürdürülmekte, söz konusu ortak eğitim programlarına konu olacak projeler de değerlendirilmektedir.

ABD ASU, SDSU ve TVA heyetlerinin, önümüzdeki aylarda GAP'a gerçekleştirecekleri ziyaretlerle, GAP'ın ABD kuruluş/üniversiteleriyle üçlü ortaklıklar kurarak, ortak eğitim programları ve projelerin geliştirilmesi de amaçlanmaktadır.

- Merkezi Halep'te (Suriye) bulunan **Kurak Alanlarda Uluslararası Tarımsal Araştırma Merkezi (ICARDA)** ile 26 Haziran 1998 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmış, 13-15 Mayıs 1999 tarihleri arasında ortak uluslararası bir workshop yapılmıştır. İki kuruluş arasında yapılacak işbirliği çerçevesinde bir Tarımsal Araştırma Merkezi'nin kuruluş çalışmaları da bulunmaktadır.

- **İsrail Uluslararası İşbirliği ve Eğitim Merkezi (MASHAV)** ile karşılıklı eğitim ve teknolojik işbirliği konularında çalışmalar sürdürülmektedir. 1998-99 döneminde, birlikte düzenlenen 6 kursta çok sayıda yerli uzmanla, 22 ülkeden 35 katılımcıya tarım ve kırsal kalkınma konulu eğitim verilmiştir.

3. Uluslararası Su Kuruluşlarında GAP İdaresi

GAP İdaresi'nin uluslararası ilişkilerinin önemli bir boyutu da Uluslararası Su Kuruluşlarında üyelik ve temsilidir. GAP İdaresi uluslararası su kuruluşları ile ilişkileri önemsemektedir. Su kaynakları yönetiminin küresel boyutu göz önüne alındığında, GAP açısından;

- su kaynaklarına dayalı bir sürdürülebilir insani kalkınma projesi olarak, projenin uluslararası platformlarda en doğru şekilde tanıtımı,
- uluslararası su kuruluşları ile görüş alış verişinde bulunmak,
- uluslararası su kuruluşlarının aldığı kararlarda söz sahibi olabilmek için yönetime katılmak önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, GAP İdaresi su konusu ile ilgili küresel perspektifli aşağıdaki kuruluşlarla ilişkilerini sürdürmektedir:

- Uluslararası Su Kaynakları Birliği (International Water Resources Association (IWRA)
- Dünya Su Konseyi (WWC)
- Küresel Su Ortaklığı (GWP)
- Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği (IHA)
- Uluslararası Su Yönetimi Enstitüsü (IWMI) (GAP ile IWMI arasında 4 Haziran 1999'da bir işbirliği Mutabakat Zaptı imzalanmıştır)

GAP İdaresi'nin Uluslararası Su Konusundaki Faaliyetleri

- 1997 Ekim ayında, International Herald Tribune Gazetesi tarafından İstanbul'da yapılan "Dünya Sularının Finansal Geleceği" isimli uluslararası konferansına katılımı yanı sıra düzenlenmesinde aktif rol alınmış,
- 22 Mart 1997'de WWC tarafından Fas'ta yapılan "I. Dünya Su Forumu",
- 1997 Eylül'ünde, IWRA tarafından Kanada'da düzenlenen "9. Dünya Su Kongresi",
- 1998 Mart'ında, Green Cross International Vakfı tarafından Paris'te düzenlenen workshop,
- Fransa hükümeti tarafından hemen bu toplantıyı takiben düzenlenen ve 80 ülke hükümetinin katılımı ile gerçekleşen "Su ve Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı",
- Nisan 1998'de New York'da yapılan, BM Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu'nun gündemi su olan 6. dönem toplantıları,
- Ağustos 1998 Stockholm Su Sempozyumu,
- 1998 ve 1999 yıllarında "22 Mart Dünya Su Günü", toplantılarla Şanlıurfa'da kullanılmıştır.
- GAP İdaresi Başkanı Dr. İ.H. Olcay ÜNVER, 1998 itibarı ile Dünya Su Konseyi Finans Komitesi Başkanlığı ve İHA Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiş, Norveç Su Akademisi üyeliğine davet edilmiş ve 2001-2003 yılları için Uluslararası Su Kaynakları Birliği (IWRA)'nin Genel Sekreterliği'ne IWRA tarafından aday gösterilmiştir.
- Dr. ÜNVER, Şubat 1999, ASU tarafından düzenlenen "Focus on Marketing Issues to Improve the Bottomline in our Volatile World" isimli konferansta bir konuşma yapmış, ayrıca ASU yetkilileri ile işbirliği konularında çalışmalarda bulunmuştur.
- Nisan 1999 tarihinde, Dr. ÜNVER, ABD'nin San Diego State Üniversitesi'nde düzenlenen "World Peace Program: Environmental and World Conflict" seminerinde "International Conflict and the Control of River Water" ve yine aynı üniversitenin Mühendislik fakültesinde "Southeastern Anatolia Project (GAP) as a Physical and Social Engineering Project" başlığı altında iki sunuş yapmıştır. Ayrıca, SDSU yetkilileri ile yapılan görüşmelerde GAP İdaresi ile işbirliği kapsamında görüşmeler yapılmış ve bu çerçevede hazırlanan İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

D. TARIM VE ORMAN PROJELERİ

1. Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri

GAP Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri Projesi ile, bugüne kadar yapılan mamba kontrollü regülasyon uygulaması yerine, Türkiye'de ilk defa ve en büyük sulama kanalında mansab kontrollü regülasyon yöntemine geçilmiştir. Kanalda arz-talep dengesi esasına dayalı otomatik açılıp kapanabilen radyal kapaklar kullanılarak suyun dağıtımı sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında; dünyada kullanılan bütün su dağıtım sistemleri incelenmiş ve bunlar arasında dört adedi (basınçlı sistem, alçak basınçlı sistem, birim alan birim su kanalet şebekesi ve klasik DSI kanalet şebekesi) belirlenmiştir. Belirlenen bu sistemler Harran Ovası'nda 3 000 ha'lık bir pilot sahada uygulanmaya alınmıştır.

2. GAP Bölgesi'ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi Projesi

GAP Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM) ile; suyun üretim değerini maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye olan kötü etkilerinin minimize edilmesi; sulama sistemini oluşturan fiziksel altyapının, zaman içinde değişim gösterecek üç faktöre (su varlığı, iklim koşulları, bitki deseni) adaptasyonunu sağlayacak uygun yönetimin belirlenmesi; yönetim kurallarının hem

Şanlıurfa Tüneli
Çıkış Ağızı

normal rejimde hem de beklenmedik olaylarda sistemin bütün elemanlarına uygulanması; fiziksel alt yapının devamlı ve tam randımanlı çalışabilmesi için işlemenin performansının düzenli kılınması amaçlanmaktadır.

Proje ikiye ayrılmıştır.

- 1- Mevcut kurulmuş Sulama Birliklerinin organizasyonel yapısında iyileştirme ve etkin su kullanımına dönük programların hazırlanması,
- 2- Henüz sulamaya açılmamış sahada örgütlenmenin de içinde bulunacağı MOM modelinin uygulanmasıdır.

Proje kapsamında iki adet pilot alan belirlenmiştir. I. pilot alan olarak Şanlıurfa-Harran Ovası'nda kurulmuş olan Fırat Sulama Birliği seçilmiş ve bu sahada çalışmalara başlanmıştır. Gerek Sulama Birliği ve gerekse çiftçilerin taleplerine cevap verebilmek için on kişilik Ziraat Mühendisi grubu oluşturulmuştur. Ayrıca bu grubun, örgütlenme çalışmalarında aktif rol oynaması öngörülmüştür.

Sulama Birliği bünyesinde çalışan teknik personelin, eğitim ihtiyaçları düzenlenen kısa kurslar ve işbaşı eğitimleri ile giderilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Bölge'de faaliyet gösteren diğer Sulama Birliklerinin teknik elemanları ile ilde görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarındaki ziraat mühendislerinin katılımının sağlandığı çiftlik sulama sistemleri dizaynı ve gübreleme konularını içeren çeşitli kurslar düzenlenmiştir.

Birlik bünyesinde etkin su kullanımı ve ürün deseninin çeşitlendirilmesi amacıyla, çiftçi şartlarında yirmisekiz adet demonstrasyon kurulmuştur. Günlük ziyaret programları ile bütün çiftçiler ziyaret edilmiş ve düzenli olarak kayıtları tutulmuştur. Ayrıca, Sulama Birliği içinde "Yönetim Bilgi Sistemi" kurulabilmesi için örgüt yönetici ve teknik elemanları ile ortak çalışmalar tamamlanmış ve ilk denemeler yapılmıştır. Birinci pilot alan olan Fırat Sulama Birliği'nde geliştirilmiş idare yöntemleri ve yönetimi iyileştirmek için geniş kapsamlı faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Çiftçi veri tabanı ve sistem şemalarının yapımına devam edilmiş ve su ücreti tahsis sistemleri irdelenmiş olup, yeni yöntemler Valilik ile birlikte geliştirilmeye çalışılmıştır.

II. Pilot alan olarak Gaziantep Kayacık Sulama Projesi seçilmiştir. 2000 yılında devreye girecek saha ile ilgili ön etüdüler tamamlanmış olup, Mart ayının ilk haftasında çiftçilere, sulama ve örgütlenme faaliyetleri konusunda çalışmalarını yerinde gösterebilmek amacıyla Adana bölgesine 4 günlük "Çiftçi Teknik Gezisi" düzenlenmiştir. Gezisi müteakip sahada örgütlenme çalışmalarına başlanmış olup, dizayn komiteleri oluşturulmuş ve DSI yetkili elemanlarınca sahada çalışmalara başlanmıştır. Faaliyetler, arazi toplulaştırması projelerinin başlatılabilmesi için çiftçi toplantıları üzerine odaklanmıştır. Kış dönemiyle ilgili kurulacak demonstrasyon faaliyetleri için çiftçi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

3. Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Proje Paketi II. Aşama

1987 yılından beri araştırmaların sürdürüldüğü Koruklu Araştırma İstasyonu'nda yürütülen çalışmaların sürekliliğini ve gelecekte bu istasyonun Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi haline dönüştürülmesini sağlamak ve bir dizi projenin yürütülmesi amacıyla, GAP İdaresi ve ICARDA arasında 26 Haziran 1998 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu işbirliğinin ilk sonucu olarak, ICARDA ile GAP İdaresi birlikte Şanlıurfa'da 13-15 Mayıs 1999 tarihleri arasında tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri konusunda bir workshop gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Dünya Bankası'nca ülkemize verilen 4 milyon ABD dolarlık tarımsal araştırma kredisinin 1 milyon ABD dolarlık kısmının GAP Bölgesi'nde kullanılabilmesi amacıyla, GAP İdaresi, TÜBİTAK ile işbirliğine girmiştir. 25 Aralık 1997 tarihinde imzalanan bu işbirliği protokolü, sözkonusu tarımsal araştırma kredisinin Koruklu Mevkii'ndeki Araştırma İstasyonu'nda kullanılmasını kapsamaktadır. İki yıl süre ile yürütülecek olan projenin ilk etabı başlatılmıştır.

Yine bu proje kapsamında Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve diğer tarımsal araştırma enstitülerince çalışılmamış konuları içeren 13 adet proje ile çalışmalara başlanmıştır ve 3 adedi tamamlanmıştır. Geriye kalan 10 adet proje çalışmaları, Ziraat Fakültesi kampüsünde oluşturulan Araştırma İstasyonu'nda devam etmektedir.

4. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü Projesi

Türkiye geneli için 1996 yılı verilerine göre birim alana (ha) düşen beygir gücü değeri 1.98 iken GAP Bölgesi için 0.68 düzeyindedir. Çukurova yöresinde bir traktöre düşen arazi miktarı 26 ha iken, GAP Bölgesi'nde bir traktöre yaklaşık 75 ha alan düşmektedir. GAP'ın Çukurova mekanizasyon düzeyine ulaşabilmesi için traktör sayısının 2.5 kat artması gerekmektedir.

Tarım sektöründe ileri ülkelerde kullanılmakta olan ortak makina kullanım modelinin GAP Bölgesi'nde uygulanması ile, üreticilerin elinde bulunan tarım alet ve ekipmanlarının artık zamanlarında, ihtiyaç duyan diğer üreticilere bedeli karşılığında kullanılmasını sağlayacak "Ortak Makina Kullanım Pilot Uygulama Projesi"ne başlanmıştır.

Şanlıurfa-Harran Ovalarında yer alan onbir sulama birliğinden, proje kapsamında çalışılacak olan birliğin tespit edilmesi amacıyla anket çalışmaları yapılmıştır. Toplanan bilgiler çerçevesinde Şanlıurfa-Harran Ovası'nda Kısa Sulama Birliği ve Mardin'de de Derik-Dumluca Sulama Birliği seçilmiştir.

Proje sahasında seçilen Sulama Birliklerinde Birlik Bilgi Formu anket çalışmaları da tamamlanmıştır. Proje kapsamında statü ve mevzuatın belirlenmesi, banka ile ilgili mevzuat işlemleri ve tarımsal eğitim için gerekli materyal hazırlıkları tamamlanmıştır. Eğitimcilerin ve çiftçilerin eğitim çalışmaları her iki pilot sahada devam etmektedir.

5. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü

Orman Bakanlığı, TEMA Vakfı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı arasında imzalanan 4 Mart 1998 tarihli işbirliği protokolünde yer alan sekiz alt projeden oluşan proje paketinden ilk iki proje ile ilgili çalışmalara başlanılmıştır. Bunlar; "Adıyaman-Gerger İlçesi Diran Çayı Mikro Havza Islah Projesi" ve "Adıyaman-Merkez İlçe Kuyulu Köyü Mer'a Islah Amaçlı Erozyon Önleme Projesi"dir.

a) Adıyaman-Gerger İlçesi "Diran Çayı Mikro Havza Islah Projesi

Proje alanı olan Diran Çayı Mikro Havzasında, arazi kullanımının usulüne uygun yapılmayışı tarımı olumsuz yönde etkilediği gibi, 5 620 ha büyüklükte olan bu alandan taşınan sediment ile "Atatürk Baraj Gölü" dolmaktadır. Havzada bulunan 6 adet köy (Açma, Dağdeviren, Çamıçı, Koşarlar, Burçaklı ve Ağaçlı) yerleşiminde kırsal kalkınma, hayvancılığının geliştirilmesi, yem bitkileri üretimi, bozuk meşe alanlarında rehabilitasyon, ağaçlandırma, erozyon önleme, kurslar ve eğitim çalışmaları planlanmıştır.

Proje kapsamında 400 dekar alanda korunga ekimi, 2500 adet aşılı ceviz dikimi gerçekleştirilmiştir. Proje alanında meşe rehabilitasyonu ve tohum ekimi yapılacak alanlar belirlenmiş olup, sonbaharda ekim yapılacak şekilde hazırlıklar sürdürülmektedir. Ayrıca, meyvelik tesisi amacıyla yapılacak ağaçlandırma sahaları tesbit edilerek dikilecek fidan cins ve miktarları belirlenmiştir.

Projeyi halka mal etmek için yöre insanına arıcılık, el sanatları, sağlık, kültür, çevre ve doğa eğitimi kursları verilmeye başlanmıştır.

b) Adıyaman-Merkez İlçesi "Erozyon Önleme Amaçlı Kuyulu Köyü Erozyon Kontrol Uygulama Projesi"

Proje kapsamına alınan 125 ha büyüklüğündeki alanda çok şiddetli erozyon vardır. Aşırı ve düzensiz otlatmanın yapıldığı bu alanda önce koruma tedbirleri ile birlikte erozyon önlemleri alınacak, dere ve dereciklerde kuru duvar eşikleri ve yamaç arazilerde teraslar yapılarak, toprak stabil hale getirilecek ve saha otlandırılacaktır. Proje uygulama alanı Şanlıurfa-Adıyaman karayolu üzerinde olması nedeni ile yapılacak çalışmalar görselliği nedeni ile de bu yöre için örnek teşkil edecektir. Ayrıca, mera alanından faydalanan sürü sahiplerine de yem bitkileri üretim alışkanlığı kazandırılması da amaçlanmıştır.

Proje çerçevesinde 5,9 km ihata işleri tamamlanmış ve yem bitkileri üretimi amacıyla da 30 dekarlık alanda korunga ekimi yapılmıştır. Erozyon önleme amaçlı kuru taş duvar ve teras yapımına başlanmış olup, yaklaşık 100 m³ kuru taş duvarının yapımı tamamlanmıştır. Mera alanında mevcut doğal türlerin korunması ve canlandırılması için çalışmalara başlanmıştır. Erozyon önleme amaçlı 400 ve 700 m²'lik iki parselde "Firisol" denemesi yapılmıştır.

6. Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-ıçı ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi

Bu proje ile; Şanlıurfa-Harran Ovalarında 150 000 hektarlık alanda etkin tarım faaliyetlerinin, tarımsal teknolojilerin ve çevre açısından sürdürülebilir çiftçiliğin desteklenmesi ile tarla-ıçı geliştirme hizmetleri, köy yolları, içme suyu temini ve çiftçi eğitimi ve yayım konularında destek sağlanması amaçlanmaktadır.

Mali boyutu yaklaşık 164 milyon ABD doları olarak tahmin edilen bu projede, "Proje Hazırlama Teknik Yardımı" sağlanmak üzere 3 Ekim 1997'de Dünya Bankası tarafından 300 000 ABD dolarlık hibe finansmanı temin edilmiştir.

Dünya Bankası hibe finansmanı ile yürütülen projenin alanı toplam 152 353 ha olup, Şanlıurfa ve Harran Ovalarını kapsamaktadır. Proje hedef grubu bu alan içinde kalan 400 yerleşim yeri ve yaklaşık 200 000 kişidir. Bu nüfusun % 70'i geçimini tarımdan kazanmaktadır. Proje'nin hazırlık aşaması tamamlanmış olup, proje nihai raporu ilgili kuruluşlara gönderilmiştir.

7. Şırnak Sözleşmeli Hayvancılık Projesi

GAP İdaresi, Şırnak Valiliği Sosyal Dayanışma Vakfı ile, GAP Bölgesi'nin doğal koşulları dikkate alındığında büyük öneme sahip olan ancak zaman içerisinde çeşitli sebeplerden dolayı gerileyen hayvancılığın tekrar kontrollü ve yeni tekniklerin kullanılarak canlandırılması ve Şırnak ili'nde küçükbaş hayvancılığın yaygınlaştırılması amacıyla, teknik kontrolü ve gözetimcilikini GAP İdaresi'nin yaptığı, sözleşmeli hayvancılık projesini gerçekleştirmiştir.

Tarım ve Köyleri Bakanlığı'nca örnek proje olarak seçilmiş ve GAP İdaresi'nce yaygınlaştırılarak devam ettirilmesine karar verilmiştir.

Projenin sağlıklı yürütülebilmesi için özel bir yayım ekibi oluşturulmuştur. Proje faaliyetlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi GAP İdaresi Başkanlığı tarafından yapılmaktadır. Şırnak Tarım İl Müdürlüğü teknik destek sağlamaktadır.

Bu amaçla, Şırnak İli Uludere İlçesi Taşdelen Köyünde seçilen 50 çiftçi ailesine verilmek üzere, TİGEM Ceylanpınar İşletme Müdürlüğü'nden toplam 525 lvesi ırkından hayvan satın alınmış ve dağıtılmıştır.

8. Yeni Sulama Metod ve Teknolojilerinin Tanıtılması ve Demonstrasyonların Kurulması

Proje kapsamında; sulamanın başlamasıyla birlikte, çiftçilere su tasarrufu sağlayan sulama metod ve teknolojilerinin kullanılmasının temini ve tanıtılması amacıyla demonstrasyon faaliyetlerine başlanmıştır. GAP İdaresi'ne firmalarca hibe edilmiş olan sulama ekipmanları örnek ve önder nitelikteki çiftçilere yıllık sözleşme karşılığı ücretsiz olarak verilmektedir.

Bu kapsamda, Dicle Üniversitesi, Nusaybin, Batman, Silopi, Şanlıurfa, Akçakale, Bozova, Bismil, Derik ve Kızıltepe'de iki olmak üzere toplam 11 adet demonstrasyon kurulmuş olup bunun sürekli takibi yapılmaktadır.

9. Tarım Projeleri Çerçevesinde Gerçekleşen Eğitim Çalışmaları ve Çalışma Grubu Toplantıları

Eğiticilerin eğitiminin öneminden hareketle, özellikle 1998 yılı, eğitim çalışmaları ve çalışma grubu toplantıları açısından oldukça hareketli geçmiştir. Bu çerçevede, muhtelif tarihlerde GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü Projesi II. Aşama Ortak Makina Kullanımı Pilot Uygulama Projesi, GAP Bölgesi'nde Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi Projesi ile Ormancılık Proje paketi gibi GAP İdaresi'nin yürütmekte olduğu tarım projeleri kapsamında eğitimler sürdürülmüştür.

E. ALTYAPIYA YÖNELİK FAALİYETLER

1. İçmesuyu Kanalizasyon

a) GAP Bölge Köy İçme Sularının Yaygınlaştırılması Projesi

GAP Bölgesi, içme ve kullanma suyuna en fazla ihtiyaç duyulan bölgelerden birisidir. GAP İdaresi, GAP Bölge Köy İçme Sularının Yaygınlaştırılması Projesi kapsamında, GAP Bölgesi'nde kırsal yerleşimlerin sağlıklı içme suyu kaynaklarına kavuşturulmasına yönelik olarak, 1998 yılında ihaleyle satın aldığı sondaj makinesi ve ekipmanı ile katkıda bulunmaktadır.

Sondaj makinesi ve ekipmanının işletmesi, GAP Bölgesi illerinde Valiliklerle yapılan program dahilinde yürütülmektedir. Proje kapsamında; Şırnak'da dört, Şanlıurfa'da üç kuyu açılmıştır. Mardin Merkez ve İdil köylerinde çalışmalara devam edilmiştir.

GAP Bölgesi'nde bulunan 9 ildeki 384 köye içme suyu kaynağı temini için başlatılan çalışmanın 2010 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

b) Kanalizasyon ve Pissu Arıtma İnşaatları

b.1. Ceylanpınar Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatının tamamında nakdi gerçekleşme % 61.24, fiziki gerçekleşme kanalizasyon inşaatında % 98.29, arıtma tesisi inşaatında % 10.66 olmuştur.

Akçakale Kanalizasyon
ve Pissu Arıtma Tesisi
İnşaatı

b.2. Akçakale Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatının tamamında nakdi gerçekleşme % 67.77, fiziki gerçekleşme kanalizasyon inşaatında % 83.96 ve arıtma tesisi inşaatında % 50.45 oranında sağlanmıştır.

b.3. Kahta Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatının tamamında nakdi gerçekleşme % 44.80, fiziki gerçekleşme kanalizasyon inşaatında % 66.76 olmuştur. Arıtma tesisi inşaatına ise henüz başlamamıştır.

c) GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi

Dünya Bankası hibe finansmanı ile yürütülen GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi ile; GAP Bölgesi'nde yer alan yerleşimlerden Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin ve Siverek'te Katı Atık Yönetimi, 56 yerleşimde İçmesuyu Dezenfeksiyonu, Diyarbakır'da Kentsel Planlama ve Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulması, Viranşehir ve Kabala Yerleşimlerinin Mevcut İçmesuyu Şebekelerinin Rehabilitasyonu ele alınmıştır. Sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan toplum sağlığı, çeşitliliğini koruyan çevre gibi konularda büyük öneme sahip olan kentsel altyapı, yukarıda bahsedilen projeler ile desteklenecek ve etüdlü tamamlanan projelerde yer alan faaliyetler DPT Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığı ile Dünya Bankası onayından sonra uygulamasına geçilecektir.

Proje bileşenlerinin Nihai Raporları, Teknik Çizimleri ve İhale Dökümanları tamamlanarak ilgili kurumlara gönderilmiştir.

Nihai rapor çalışmaları sonrasında toplam yatırım maliyeti 41,5 milyon ABD doları olarak tahmin edilen projenin yaklaşık 28,0 milyon ABD doları tutarındaki bölümü Dünya Bankası tarafından kredilendirilecektir.

Proje, halen DPT ve Hazine Müsteşarlıkları tarafından incelenmekte olup görüş beklenmektedir.

2. Halihazır Harita Alımı Çalışmaları

Halen Bölge belediyelerinin 165 adedinin (% 84.2'sinin) halihazır haritası mevcut durumdadır. GAP İdaresi'nce 58 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi kampus alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı sahası olmak üzere yaklaşık 39 bin hektarın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

Diyarbakır Metropolitan Alanı ve Yakın Çevresi Sayısal Fotogrametrik Harita Projesi işi devam etmektedir. Toplam fotoğraf alanı 78 204 ha olup,

GAP İDARESİ TARAFINDAN YAPTIRILMAKTA OLAN HARİTA ALIMI İŞLERİ

	İl / belde adı	İşin adı	Başlama-bitiş tarihi	Alan (ha)
1	Diyarbakır			
	Merkez (Fotogrametrik)	Sıfır Harita	1997-2000	68 856
1	Şırnak			
	Merkez	Sıfır Harita	1997-1999	1 835.0
	Beytüşşebap	Sıfır Harita	1997-1999	480.0
	Cizre	Sıfır Harita	1997-1999	1 630.0
	Silopi	Sıfır Harita	1996-1999	473.0
	Uludere	Sıfır Harita	1997-1999	615.0

1/1000 ve 1/5000 ölçekli sayısal fotogrametrik harita alanı 68 856 ha'dır. İş bitiminde toplam 130 pafta 1/5000, 1812 pafta 1/1000 ölçekli harita üretilmektedir.

İşe Mart 1997'de başlanmış, toplam 14 tane iş kaleminden;

- hava fotoğraflarının çekimi, banyo, kart ve dia baskıları,
- arazide tesis edilen nirengi ve poligon noktalarının GPS ölçüleri, hesap ve dengelemeleri,
- blok dengelemeleri ve fotogrametrik nirengi işlemleri tamamlanmıştır.

Şu anda 1/1000 ve 1/5000 ölçekli harita üretimi devam etmektedir. Elde edilecek paftaların yaklaşık yarısı üretilmiş durumdadır. Bunların arazide bütünleme çalışmaları yapılacaktır. Ayrıca "İdareye teslim edilecek yazılım, donanım ve eğitim" kalemi de en geç iş bitiminden 4 ay önce yapılacaktır. İş 2000 yılında tamamlanacaktır.

3. İmar Planlama Çalışmaları

GAP Bölgesi'nde 1999 yılı Haziran sonu itibarıyla 196 adet Belediye bulunmaktadır ve bu belediyelerin % 82'sinin imar planı mevcuttur.

GAP İDARESİ'NCE YAPTIRILAN İMAR PLANLARI

İl / Yıl	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Adıyaman		Besni, Gölbaşı		Merkez Kismetep	Çakırtöyük Eskiköy	İnlice	
Batman		Merkez Kozluk, Sason					
Diyarbakır		Bismil, Çermik Çınar, Ergani Silvan					
Gaziantep	Nizip	Araban Nurdağı Oğuzeli Yavuzeli				Bogaziçi	İslahiye Salkım Yeşildere
Kilis			Merkez				
Mardin	Nusaybin	Mazıdağı Yeşilli			Savur, Dikmen Girmeli Kılavuz, Sümer	Gelinkaya	
Siirt		Baykan			Eruh		Kayabağlar
Şanlıurfa	Akçakale Siverek		Bozova Viranşehir	Karaköprü			
Şırnak	Merkez						
TOPLAM	5	17	3	2	9	3	4

Bölge kentlerinin imar planları GAP İdaresi, İller Bankası ya da çok az sayıda olmak üzere Belediyelerce yaptırılmaktadır. GAP İdaresi'nce, gelişme potansiyeli yüksek olan kentsel yerleşmeler ile yeni kurulan belediyelerin düzenli gelişmesini sağlamak amacıyla, 1 / 5 000 ölçekli nazım ve 1 / 1 000 ölçekli uygulama imar planları yaptırılmaktadır.

Onaylanan toplam imar planı sayısı 43'dür. Ayrıca, 15 adet imar planının ihale öncesi hazırlıkları tamamlanmış olup 5 tanesi 1999 yılı içinde ihale edilecektir. 10 adet yerleşmenin ise ihale öncesi çalışmaları devam etmektedir.

F. ÇEVREYE YÖNELİK FAALİYETLER

GAP İdaresi'nin sürdürülebilir insani gelişme anlayışı doğrultusunda çevreye yönelik projelere de öncelik verdiği açıktır. Bu kapsamda bugüne kadar tamamlanmış çevreye yönelik projelere ilaveten halen devam etmekte olan projeler aşağıdadır:

- *Atatürk Baraj Gölü Alt-Bölge Gelişme Planı*: Projenin birinci aşaması (Şubat 1996) tamamlanmıştır. Bu aşamada mevcut durum incelenmiş, çevreye olabilecek etkiler belirlenmiştir, yapılması gereken çalışmalar ve alt bölge planının temel stratejileri ortaya konmuştur. İkinci aşaması Çevre Bakanlığı'nca başlatılan İçme Suyu Kaynağı Olarak Atatürk Barajı'nın Korunması Projesi adı altında devam etmektedir.

- *GAP Çevre Araştırma Projesi*: Çevre Bakanlığı ile işbirliği içinde ilgili kuruluşların görüşleri çerçevesinde Projenin iş tanımı hazırlanmıştır.

- *GAP Bölgesi'nin Günümüzdeki ve Yakın Gelecekteki İklim Durumunun İncelenmesi*: Projenin iş tanımı öncesi ilgili kuruluşlarla proje hakkında görüşmeler yapılmıştır. İş tanımı hazırlıkları devam etmektedir.

- *Adıyaman Eko Kent Planlama Yaklaşımı*: Projenin iş tanımı hazırlanmıştır. UNDP-GAP Sürdürülebilir Kalkınma Paketi kapsamında uygulama başlatılacaktır.

G. KÜLTÜR VE TURİZME İLİŞKİN FAALİYETLER

- *Birecik, Halfeti, Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelemesi*: GAP İdaresi ile Kültür Bakanlığı tarafından yaptırılan ve Hacettepe Üniversitesi tarafından yürütülen proje tamamlanmış ve Ağustos 1999 tarihinde GAP İdaresi tarafından yayınlanmıştır.

- *Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması*: GAP İdaresi ile Kültür Bakanlığı tarafından yaptırılan ve Kültür Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmaya 1991 yılında başlanmıştır. Ancak Bölge'nin olağanüstü şartları nedeni ile kurtarma çalışmalarına ara verilmiştir. Ilisu Baraj Gölü altında kalacak alanda, 1998 yılında Prof.Dr. Oluş Arık başkanlığındaki ekip tarafından yeniden başlatılan kazı, haritalama, röleve, envanter ve belgeleme çalışmalarına 1999 yılında da devam edilmiştir.

Planlanan çalışmalar aşağıda verilmektedir:

- *Mardin Kentsel Tasarım ve restorasyon Projesi*: Kültür varlıkları açısından zengin olan ve bir din mozaiğini bünyesinde barındıran Mardin kentinde kültür varlıklarını ve geleneksel ticaret bölgesini korumak, restore etmek ve işlevselleştirerek kent ekonomisine katkı sağlamak amacıyla; GAP İdaresi tarafından başlatılan proje çalışmaları; Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, Yerel İdareler, Uluslar arası kurum ve kuruluşlar, ulusal ve uluslar arası sivil toplum örgütleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla birlikte gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Projelendirme çalışmalarının başlaması için kaynak araştırmaları devam etmektedir.

- *Acırlı (Midyat-Mardin) Sit alanı Çevre Düzenleme Projesi*: GAP İdaresi ile Kültür Bakanlığı tarafından yaptırılan ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen proje çalışmaları tamamlanmış, uygulama için kaynak araştırmaları devam etmektedir.

- *Mardin Kasımiye Medresesi Restorasyon Projesi*: Kasımiye Medresesini korumak amacıyla başlatılan projenin iş tanımı hazırlanmış olup, kaynak araştırmaları devam etmektedir.

- *Cizre (Şırnak) Abdaliye Medresesi ve Mem-u Zin Türbesi Restorasyon Projesi*: Abdaliye Medresesi ve Mem-u Zin Türbesi'nin korunarak çağdaş yaşama kazandırılması amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı tarafından başlatılan proje çalışmalarının gerçekleştirilmesi için kaynak araştırmalarına devam edilmektedir.

- *GAP Bölgesi İlleri'nin Halk Kültürünün Araştırılması ve Yayınlanması Projesi*: GAP Bölgesi'nde gün geçtikçe değişime uğrayan, gelenek-görenek ve inançlar, el sanatları, giyim-kuşam, halk mutfağı, halk mimarisi, halk takvimi, halk ekonomisi, halk hukuku, halk hekimliği, halk müziği ve oyunları, halk edebiyatı, halk eğlenceleri, halk sporları ve özel gün kutlamaları gibi etmenlerden oluşan halk kültürünün araştırılması, belgelenmesi ve yayınlanması amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı, finans sağlandığı takdirde proje çalışmalarının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

- *GAP Bölgesi Tarihsel Ev Tiplerinin Korunması ve Yaşatılması Projesi*: Dinsel ve anıtsal yapılarıyla olduğu kadar sivil mimarlık örnekleriyle de önemli bir birikime sahip olan GAP Bölgesi'ndeki özgün ev örneklerinin koruma altına alınarak, koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmesi, turizm amaçlı kullanımının sağlanması amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı tarafından başlatılan proje çalışmalarına yönelik finans araştırmaları devam etmektedir.

- *GAP İlleri Kültür Varlıklarını Belgeleme Çalışmaları*: Bölge'de bulunan taşınmaz kültür varlıklarının tespit ve belgeleme çalışmalarının gerçekleştirilip yayınlanması amacıyla, GAP İdaresi Başkanlığı tarafından yapılması planlanan çalışmalara ilişkin kaynak araştırmaları devam etmektedir.

Hasankeyf

H. GAP İDARESİ'NİN TANITIM ETKİNLİKLERİ

GAP İdaresi Başkanlığı, GAP hakkında bilgi almak ve proje çalışmalarını yerinde görmek amacıyla, GAP Bölgesi'ni ve GAP İdaresi Başkanlığı'nı ziyaret eden basın-yayın kuruluşları, iş adamları, üniversiteler, meslek kuruluşları gibi çevrelerden çok sayıda yerli ve yabancı konuşma rehberlik, bilgilendirme ve diğer hususlarda yardımlarda bulunmaktadır. Ocak 1999-Eylül 1999 döneminde Bölge'ye çok sayıda yerli/yabancı gazeteci, yatırımcı, bilim adamı ve devlet adamının ziyareti gerçekleşmiş ve birçok yerli ve yabancı heyete GAP hakkında briefing verilmiştir.

GAP İdaresi dış tanıtım faaliyetlerine özel bir önem ve ağırlık vermektedir. Öte yandan Proje'nin ülkemiz insanına ve özellikle bu yöreye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı iş çevrelerine yönelik tanıtımı da aynı doğrultuda devam etmektedir.

1. Ziyaretler

GAP İdaresi'ni ve GAP Bölgesi'ni Ocak 1999-Eylül 1999 tarihleri arasında ziyaret eden belli başlı konuklar aşağıda sunulmaktadır:

a) Yerli Kurum ve Kişiler

- Nisan** Doğal Hayatı Koruma Derneği üyeleri
- Mayıs** Dışişleri Bakanlığı üst düzey yöneticileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı üst düzey yetkilileri, Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümü öğretim üyeleri, yardımcıları öğrencileri, Dokuz Eylül Üniversitesine mensup öğretim üyeleri, Antalya İhracatçılar Birliğine üye İhracatçılar, KOC Topuluğu şirketlerine mensup genç yöneticiler
- Haziran** İstanbul'daki Başkonsololar ve eşleri, Yüksek Denetleme Kurulu üyeleri, Hacettepe Üniversitesi Öğretim üyeleri, Kocaeli Sanayicileri ve İşadamları Derneği üyeleri, Mersin Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu üyeleri, Eskişehir Ticaret Odası Meclis üyeleri, Sigarayla Savaşanlar Derneği üyesi
- Eylül** Gaziantep Üniversitesi'nin düzenlediği 9. Ulusal Makine Teorisi Sempozyumu iştirakçileri, Gaziantep Dış Hekimleri Odası Temsilciliği yetkilileri

b) Yabancı Kurum ve Kişiler

- Şubat** NMCP (Netherlands Management Cooperation Programme) uzmanı Mr. Fierie, Almanya Neue Ruhr Zeitung gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni Dr. Richard Kiessler, ICID (International Commission on Irrigation and Drainage) Genel Sekreteri Mr. Thotte
- Mart** Kore Büyükelçisi Sang Hoon Cho, Mrs. Cho ve Müsteşar Juheon Jeong. TODAİE'de (Türkiye ve Ortadoğu Arama İdaresi Enstitüsü) eğitim gören yabancı kamu görevlileri, Almanya'nın haitalkı STERN Dergisi muhabirlerinden Dr. Tilman Müller, foto muhabirleri Volker Kraemer ve Metin Yılmaz
- Nisan** KKTG Dışişleri ve Savunma Bakanı Tahsin Ertuğruloğlu'nun başkanlığında Bakanlıkların personeli ve eşleri, Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği'ne (BTTÖP) mensup öğretmenler, gazeteci Serpil Karacan ve Avustralyalı fotoğrafçı Bill Sellars, Nürnberger Nachrichten Gazetesi Dış Politika Redaktörü Helmut Pickel ve Basın-Yayın Entarmanyasyon Genel Müdürlüğü elemanlarından Erman Aydın, Fransa'daki AGROPOUS Kurumu'nun Başkanı Mr. Michel de Nuce de Lamothe, France-2 Kanalı'ndan 3 gazeteci
- Mayıs** KKTG Dışişleri ve Savunma Bakanlığı personeli ve eşleri, İsraili diplomatlar, Stuttgart Üniversitesi Sulama-Su Kaynakları ve Atıklarının İşlenmesi Enstitüsü üyeleri, Japon TV-Tokyo'dan yönetmen Kaichi Makino, yardım-

cı yönetmen Hiroaki Nakamura ve kameraman Takashi Ito, İtalyan RAITRE muhabiri Vincenzo Nucci, Paris Rapho Fotoğraf ve Basın Ajansı'ndan Fouad Khoury

Haziran İstanbul'daki Bakanlıklar ve eşleri, Kanada Büyükelçisi Michael Mach ve eşi, Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ve Türkiye'den bir grup gazeteci ve AB ile AB'ye aday ülke büyükelçileri, Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Mocaristan tarım bakanlığı yetkilileri, Amerikan CNN Televizyon kanalından 3 kişi, İtalya-Napoli Oriental Üniversitesi'nden Prof. Rene G.Moury

Temmuz Azerbaycan Space Teleradyo Şirketi elemanları; Elövset Mevsimoglu Aslonov, Behruz Ali Ovseodoglu Nazarov ve Şöhret Məliyev, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü'nden Saim Ertuğ'un refakatinde bir TV ekibi, ülkemizin de üyesi bulunduğu Uluslararası Pamuk İşçilere Komitesi (I-CAC-International Cotton Advisory Committee) İcra Direktörü Terry Towsend, Kuveyt aylık sosyo-kültürel ve ekonomik Al Arabi Dergisi'nin başyazarı Dr.Süleyman İbrahim Al Askeri, muhabir Mohammad Al Mensi Kandil ve fotoğrafçı Hussain Ali Lari

Ağustos İsveç Dagens Nyheter Gazetesi muhabiri Hans Olsson, CNN Televizyonunun bölge yapımcısı David Swanson ve muhabir Mary Pflum, Şirin Payzın Acet

Eylül Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Antepfıstığı Araştırma ve Uygulama Merkezi ve FAO-CIHEAM'in birlikte düzenledikleri uluslararası "XI. GREMPA Meeting on Pistachios and Almonds" (Akdeniz Ülkeleri Antepfıstığı ve Badem Araştırmaları Toplantısı) toplantısı için gelen grup, Fransa Le Monde Gazetesinin Muhabiri Nicole Pope, İsveç'te modencilik ve hafriyat ekipmanları konularında faaliyet gösteren firmalar, Alman Televizyonu WDR elemanlarından Andreas Achenbach, Ulrike Pötter, Joachim Köhler

2. Tanıtım-Eğitim Faaliyetleri

Ocak 1999-Eylül 1999 tarihleri arasında tanıtım ve eğitim amaçlı olarak GAP İdaresi'nce yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen veya GAP İdaresi'nin katılımcı olarak bulunduğu faaliyetler ise aşağıda sunulmuştur:

a) Yurtiçi ve Yurtdışı Tanıtım Amaçlı Faaliyetler

- 02 Şubat 1999** "Halfeti ve Suya Dönüşen Topraklar" Belgeselinin tanıtım resepsiyonu (Çankaya Köşkü)
- 26 Şubat 1999** Karikatürist Halil Ustaoglu ile Ressam Muteber Yöğün'ün ortak karikatür ve resim sergisi (Cizre'de Endüstri Meslek Lisesi)
- 05 Mart 1999** "Güneydoğu'da Su Ürünleri; Mevcut Durum, Geliştirilecek Politikalar" konulu Arama Konferansı (DSİ Atatürk Barajı Tesisleri)
- 19-21 Mart 1999** Dünya Su Konseyi Governörler Heyeti Toplantısı ve Dünya Su Günü Faaliyetleri (Kahire-Mısır)
- 04-20 Mart 1999** Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği'nin (AFSAD) 4. GAP Fotoğraf Sergisi (Ankara)
- 06-10 Mart 1999** 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen "Sevgi Şölenleri" (Sağlık Köyü, Halfeti, Şanlıurfa, Eruf, Hamurkesen)
- 22 Mart 1999** Dünya Su Günü Kutlaması (Şanlıurfa)
- 21 Mayıs 1999** 8. GAP Konulu Resim, Şiir ve Kompozisyon Yarışmaları
- 26-28 Mayıs 1999** I. Tarım Kongresi (Şanlıurfa)
- 28 Mayıs 1999** GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Tarım ve Köyisleri Bakanlığı, Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü, TEMA Vakfı, Tikevşli Tarım İşletmeleri A.Ş., Kırğılı Tanımsal Kalkınma Kooperatifi arasında "Hayvanlık Merkezi Projesi" çerçevesinde yapılacak işbirliğine ilişkin protokol imza töreni (Şanlıurfa)
- 06 Haziran 1999** Birecik Barajı Derivasyon Tüneli Açılışı
- 21-22 Haz. 1999** "GAP İlleri Yatırımcı Kuruluşlar ve İl Müdürleri Toplantısı" (Şanlıurfa)
- 24-25 Eylül 1999** 5. Uluslararası Atatürk Barajı Su Sporları Şöleni
- 13-26 Eylül 1999** Su Sporları Şöleni kapsamında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Sualtı Federasyonu tarafından düzenlenen Sualtı fotoğrafçıları sergisi (Şanlıurfa)

5. Atatürk Barajı
Su Sporları Şöleni

b) Yurtiçi ve Yurtdışı Eğitim Amaçlı Faaliyetler

- 01-08 Şubat 1999** GAP İdaresi Başkanı Dr. İ.H. Olcay ÜNVER ABD'nin Arizona State Üniversitesi'nde GAP'la ilgili konferans vermiş ve Üniversite ile GAP İdaresi arasındaki işbirliği protokolü ile ilgili görüşmeler yapmıştır.
- 15-26 Şubat 1999** FAO'nun organizasyonunda Mısır'da düzenlenen "Yeniden İskan Uygulamaları" konulu teknik gezi ve toplantı
- 03 Mart 1999** Güneydoğu'da Yeni Ufuklar projesi çerçevesinde yurtdışına staja gönderilecek öğrenciler için toplantı (Gaziantep Üniversitesi)
- 07-15 Nisan 1999** GAP İdaresi Başkanı Dr. İ.H. Olcay ÜNVER, San Diego Üniversitesi tarafından düzenlenen "Dünya Barajı" konferansı kapsamında düzenlenen "Çevre ve Dünya Sorunları" seminerinde "Uluslararası İhtilaf ve Nehir Sularının Kontrolü" başlıklı bir sunuş yapmış, Mühendislik Fakültesi'nde davet edilerek "GAP'ta Fiziksel ve Sosyal Mühendislik Projesi" başlıklı GAP'ın tanıtımını yapmıştır.
- 04-07 Mayıs 1999** "Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfus Yeniden Yerleşimi İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları için Planlama ve Uygulama Projesi" kapsamında Ekonomik Yatırım Seçenekleri konulu bir çalışma grubu toplantısı (Bölge)
- 10 Mayıs 1999** GAP-GİDEM'in geleceğine yönelik olarak düzenlenen workshop (Ankara)
- 12-15 Mayıs 1999** GAP İdaresi ile ICARDA arasında ortaklaşa düzenlenen "Güneydoğu Anadolu Bölgesi için Kurumsal Araştırma ve Geliştirme Stratejileri: GAP'ın Rolü" konulu Workshop (Şanlıurfa)
- 26-28 Mayıs 1999** GAP-GİDEM değerlendirme toplantısı (Şanlıurfa)
- 08-15 Haz. 1999** Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanlığı tarafından gerçekleştirilen Tarım konulu seminerler (Şanlıurfa)
- 07-10 Tem. 1999** 1999 Uluslararası Su Yönetimi Enstitüsü (IWMI) tarafından düzenlenen "Küçük Su Havzalarında Sürdürülebilir Sulama İşletmeciliği için Kurumsal Destek Sistemleri Araştırma Programı" konulu çalışma toplantısı (İzmir)
- 11-15 Tem. 1999** GAP İdaresi ile MASHAV arasında eğitim konusunda yapılacak işbirliğinin çerçevesi ve teknik işbirliğinin içeriğine ilişkin ziyaret (İsrail)
- 05 Ağustos 1999** Vehbi KOÇ Vakfı "Güneydoğu Anadolu Bölgesel Gelişim Projesi" çalışma grubu ilk toplantısı (Ankara)
- 17 Ağustos 1999** Vehbi KOÇ Vakfı Güneydoğu Anadolu Bölgesel Gelişim Proje Grubu 2. karar toplantısı (Diyarbakır)
- 21-28 Ağust. 1999** "6. Uluslararası Kuru Alanlarda Kalkınma Konferansı" (Mısır)
- 01-04 Eylül 1999** Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Antepşiftçi Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin birlikte düzenledikleri uluslararası "XI. G.R.E.M.P.A. Meeting on Pistachios and Almonds" (Akdeniz Ülkeleri Antepşiftçi ve Badem Araştırmaları) toplantısı (Şanlıurfa)
- 19-20 Eylül 1999** GAP-ICARDA işbirliği protokolü çerçevesinde teknik ve idari anlamda çalışma toplantısı (Suriye)